

OCHOTNIK

PISMO OŚRODKA KULTURY OCHOTY

nr 63 06/2010

GAZETA BEZPŁATNA

ISSN 1734 - 5510

NAJWYBITNIEJSZY POLSKI KONSTRUKTOR KOMPUTERÓW – mgr inż. Jacek Karpiński (1927-2010)

W niedzielę [21 lutego – red.] dotarła do mnie wiadomość o śmierci 83-letniego inżyniera Jacka Karpińskiego, najwybitniejszego polskiego konstruktora komputerów. Dzień wcześniej uczestniczyłem w dwóch interesujących wydarzeniach. O 12.00 byłem w Muzeum Techniki na otwarciu wystawy „Nabytki Muzeum Techniki w 2009 roku” i stałem w sali poświęconej informatyce przy pierwszym w świecie tranzystorowym analizatorze równań różniczkowych konstrukcji Jacka Karpińskiego oraz przy jego najśłynniejszym dziele komputerze K-202, którym zadziwił świat w latach 70. XX w. Natomiast o 18.00 dotarłem do Centrum Artystycznego „Radomska 13” na „Posiady” (u Wioli Obuchowskiej), poświęcone księdzu prof. Józefowi Tischnerowi. Na tym spotkaniu brat księdza, Kazimierz Tischner, mówił m.in.: „Śmierć nie jest w stanie zatrzeć pamięci o kimś wielkim. Często dopiero śmierć powoduje narodzenie się legendy, powstanie wielu fundacji krzewiących pamięć o zmarłym. Pobudza zasmuconych przyjaciół zmarłego do kontynuacji jego dzieła.”

I w ową niedzielę, dowiedziawszy się o śmierci Jacka Karpińskiego, przypomniałem sobie te słowa i pomyślałem, jak doskonale do niego pasują. Miał wspaniałych życiorys. Urodzony w 1927 r. w Turynie (choć według życzenia ojca, Adama Karpińskiego¹, miał się urodzić w schronisku pod Mont Blanc w Alpach). Działał w Armii Krajowej, a pocisk który w pierwszym dniu powstania trafił go w kręgosłup nigdy nie został usunięty i do końca życia bardzo mu utrudniał chodzenie. Trzykrotnie odznaczony Krzyżem Walecznych.

Po wojnie – wybitny student Politechniki Łódzkiej i Politechniki Warszawskiej. W 1955 r. rozpoczął pracę w Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN; tam m.in. skonstruował w oparciu o pomysł Józefa Lityńskiego maszynę, służącą

1. Adam Karpiński (1897-1939) – polski taternik, alpinista i himalaista, inżynier mechanik, konstruktor lotniczy, lotnik, kierownik pierwszej polskiej wyprawy w Himalaje (1939), podczas której zginął.

2.

1.

do określania długoterminowych prognoz pogody – AAH. Jego zdolności i zaangażowanie w naukę, zostały zauważone przez Polską Akademię Nauk, która zgłosiła go do konkursu UNESCO.

Karpiński wygrał wyjazd na stypendium do Massachusetts Institute of Technology oraz na Uniwersytecie Harvarda. Tam zapoznał się z techniką cyfrową i postanowił wykorzystać tę wiedzę w Polsce.

Jego prace w Zakładzie Fizyki Doświadczalnej Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie przyniosły wiele nowatorskich konstrukcji. Najśłynniejszą z nich był minikomputer K-202 (prototyp współczesnych komputerów klasy PC), opracowany w latach 1969-1971 przez zespół (w tym przede wszystkim przez jego najbliższych współpracowników, tzw. nierozłączny duet konstruktorów – Elżbietę Jezierską-Ziemkiewicz i jej męża Andrzeja Ziemkiewicza) pod jego kierownictwem w Instytucie Maszyn Matematycznych na warszawskiej Ochocie, którego wykonano tylko 30 sztuk. Potem stracił pracę, a nie mogąc znaleźć innej, odpowiedniej do kwalifikacji, Karpiński zajął się hodowlą świń pod Olsztynem.

W 1980 roku samorzutnie zawiązano Komitet Informatyki z przewodniczącym Krzysztofem Wasiekiem w Fabryce Mierników i Komputerów ERA doprowadził do prezentacji programu kandydatów i do wyborów dyrektora ERY. Wygrał Jacek Karpiński, ale wobec sprzeciwu Ministerstwa Przemysłu Maszynowego nie mógł objąć tego stanowiska.

Gdy zacząłem pracę w Fabryce Mierników i Komputerów ERA w Warszawie Jacek Karpiński już tam nie pracował, ale jego charyzma pozostała. Spotkałem się natomiast z grupą jego współpracowników i kolegów, którzy wyrażali się o nim z wielką czcią. Zespół ten kierowany przez inż. Jerzego Zawiszę i inż. Jerzego Dżogę

3.

4.

doprowadził do uruchomienia produkcji komputera Mera-400, który wywodził się od K-202 i posiadał takie cechy, jak wieloprocessorowość, stronicowanie pamięci, praca asynchroniczna.

Osobowość Jacka Karpińskiego wywarła wielki wpływ także i na mnie, moje życie zawodowe, moje konstrukcje urządzeń cyfrowych, chociaż nigdy nie był moim szefem i nigdy nie rozmawialiśmy osobiście. Mam poczucie, że należę do grupy ludzi, która czuje się związana z postacią Jacka Karpińskiego do dziś i zawsze licznie stawia się na wystawy poświęcone jego pracom. Na zakończenie tego wspomnienia, powtórzę za Kazimierzem Tischnerem: „Cóż z tego, że umarł, przecież my żyjemy – jego przyjaciele i rozwijamy to, czego nas nauczył.”

PS Jacek Karpiński został pośmiertnie nagrodzony honorowym tytułem INFOSTAR, za szczególne osiągnięcia w świecie teleinformatyki.

Jerzy Słomczyński

wynalazki Jacka Karpińskiego – wybór

1957	AAH – maszyna elektroniczna do automatycznego prognozowania pogody (Państwowy Instytut Hydrologiczno-Meteorologiczny)
1959	AKAT-1 – tranzystorowy analizator równań różniczkowych
poł. lat 60.	Erepton – maszyna do szybkiego uczenia się: identyfikującej obrazki, teksty pisanego i wzory, pomagająca szybko przyswajać materiał na zasadzie skojarzeń
1965	KAR-65 – uniwersalny komputer do obliczeń (Zakład Fizyki Doświadczalnej Uniwersytetu Warszawskiego)
1971	minikomputer K-202 (Instytut Maszyn Matematycznych)

Foto za:

1. Jacek Karpiński; źródło fot.: www.dcservis.pl
2. AKAT-1; źródło fot.: hacking.pl/images/news/z5061733X.jpg
3. KAR-65; źródło fot.: commons.wikimedia.org/wiki/File:Oldpolishpc.jpg
4. K-202; źródło fot.: <http://www.mkgajwer.jgora.net/History/70/k202-2.png>